

απόψεις

Όταν χάνεις έναν πολύτιμο φίλο!

Η απώλεια του Σάββα Π. Σπέντζα

Ο Φεβρουάριος του έτους 1989 συνιστά χρονικό ορόσημο στην δική μου πορεία. Η 23 του μήνα εκείνου ήταν η πρώτη ημέρα της επαγγελματικής μου ενασχόλησης. Η τύχη ήταν ότι από την πρώτη εκείνη ημέρα βρέθηκα στην οικογένεια του Δελτίου Φορολογικής Νομοθεσίας, οικογένεια που θερμά με υποδέχθηκε και ακόμη και σήμερα, 27 σχεδόν χρόνια μετά, αποτελεί την οικογένειά μου. Η πορεία μου και η πορεία του «ΔΦΝ» επί είκοσι επτά χρόνια ήταν μια κοινή πορεία, τεύχος-τεύχος, θέμα-θέμα, σελίδα-σελίδα.

Ο ιδρυτής του «ΔΦΝ», Δημήτριος Καλδής συνήθιζε να λέει ότι η ζωή είναι ένα παλίμψηστο συμπώσεων, τις οποίες ο ευφυής και ικανός άνθρωπος χρησιμοποιεί ώστε στην πορεία της, που συνιστά αγώνα δρόμου αντοχής και όχι ταχύτητας, να δημιουργεί τις συνθήκες για να μπορεί να είναι παραγωγικός και κυρίως ευτυχής και πλήρης. Εγώ, είχα την αγαθή τύχη πρωτίτως να ενταχθώ στην οικογένεια του «Δ.Φ.Ν.», της οποίας ενεργό μέλος, συμπαραστάτης και συνοδοιπόρος υπήρξε για περισσότερες από τέσσερις δεκαετίες ο αγαπημένος Σάββας Σπέντζας.

Ο Σάββας Σπέντζας, διδάκτορας οικονομολόγος και ομότιμος τακτικός καθηγητής της Π.Ο.Ε. της Σ.Ε., ήταν ένα ανήσυχο πνεύμα. Λάτρης της επιστήμης του, ακούραστος ερευνητής και ένας από τους ελάχιστους στη χώρα εξειδικευμένους γνώστες της οικονομικής αρχαίας ελληνικής και Βυζαντινής ιστορίας και της ιστορίας της ελληνικής επανάστασης. Η διδακτορική του διατριβή για την οικονομική σκέψη του Πλήθωνος (1959) καθώς και οι μελέτες του για τη συμβολή του Μυστρά στην οικονομική και δημοσιονομική σκέψη (1992), για τη δημοσιονομική σκέψη του Ρήγα Βελεστινλή (1994), για τον προσδιορισμό της οικονομικής μορφής του Βυζαντίου (1998), για την επίδραση της αριστοτελικής πολιτικής φιλοσοφίας στη σημερινή δημοσιοοικονομία (1999), για τα οικονομικά της πρώτης σταυροφορίας (2005), για τις δημοσιονομικές επιπτώσεις στο Βυζάντιο από τη μάχη του Ματζικέρτ (2011) κ.ά.¹

¹ Τιμώντας τη μνήμη του αγαπημένου μας Σάββα Σπέντζα δημοσιεύουμε ακολούθως τη μελέτη του: «Η εξωτερική πολιτική του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού και οι οικονομικές της επιπτώσεις», όπως αυτή περιλήφθηκε το 2014 στον τιμητικό τόμο για τον καθηγητή Ευάγγελο Κ. Χρυσό.

συνιστούν πληρότατες μελέτες, βασισμένες σε επίπονη έως και επώδυνη αναζήτηση σπάνιων, συχνά αδημοσίευτων και πρωτότυπων πηγών. Ακόμη, ο Σάββας Σπέντζας υπήρξε από τους πρωταγωνιστές της προσπάθειας της ανάδειξης και της σε βάθος μελέτης του ζητήματος του κατοχικού δανείου.

Ο Σάββας Σπέντζας ήταν ένας από τους πρωτεργάτες της ίδρυσης της Ελληνικής Εταιρείας Φορολογικού Δικαίου και Δημοσιονομικών Μελετών και κατόπιν διετέλεσε επιτυχημένα πρόεδρος της και ακολούθως επίτιμος πρόεδρος. Επίσης, τιμώντας τη μνήμη των γονιών του, ίδρυσε με τα αδέρφια του και εμψύχωσε καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του το «Ίδρυμα Παράσχου και Αριστέας Σπέντζα», αφιερωμένο και αυτό στην μελέτη του Βυζαντίου.

Παράλληλα, ο Σάββας Σπέντζας, εκτός από ανήσυχο επιστημονικό πνεύμα, υπήρξε ένα «πολιτικό ζώο», κατά τον Αριστοτελικό ορισμό. Πιστός οπαδός των ιδεών του Διαφωτισμού, καθώς και αυτών του κοινωνικού κράτους, υποστηρικτής των ατομικών δικαιωμάτων, με μεγάλη πίστη στον ελληνικό ρόλο της δικαστικής εξουσίας, ο Σάββας Σπέντζας κατέβαλε άοκνες προσπάθειες, τόσο σε προσωπικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, για να υποστηρίξει, μέσω των δημοκρατικών δομών της χώρας, τις απόψεις του και να διεκδικήσει το ατομικό και συλλογικό «δίκαιο».

Τέλος, έχω την τιμή και τη χαρά, ο Σάββας Σπέντζας να έχει διατελέσει κατά τα τελευταία είκοσι επτά χρόνια της ζωής μου, συμπαραστάτης και προσωπικός μου φίλος. Παρά τη διαφορά των ηλικιών μας, ο Σάββας Σπέντζας μου πρόσφερε, ακούραστα, πέρα από τις γνώσεις του, την παρουσία του και τη συνεχή του προστασία, επιπρόσθετα προς την πνευματική και συναισθηματική του αποδοχή. Η αυτογνωσία του τον καθιστούσε πολύτιμο, διότι ήταν ικανός να προσφέρει στον συνομιλητή του σεβασμό στις απόψεις και χρόνο για να τις μοιραστεί μαζί του, ό,τι τυχόν τον απασχολούσε. Συχνά, στις συναντήσεις μας στην «Βιβλιοθήκη» της πλατείας Κολωνακίου, η συζήτηση ξεπερνούσε τον αρχικά διαθέσιμο χρόνο και πετούσε σε πολλαπλά θέματα τόσο της καθημερινότητας, όσο και της επιστημοσύνης που συνιστούσε το μέγα πάθος του. Θυμάμαι τον ενθουσιασμό του, όταν εντόπιζε μια άγνωστη βιβλιογραφική πηγή, καθώς και την αδημονία του όταν περίμενε υλικό, για να προχωρήσει τη συγγραφή κάποιας μελέτης του.

Ο Σάββας Σπέντζας υπήρξε ένας κομψός άνθρωπος, που είχε μέτρο σε συμπεριφορά, αντίληψη, παιδεία, κοινωνικότητα. Ήξερε να είναι φίλος, συμπαραστάτης και προσφερόμενος.

Κατά την τελευταία μας συνάντηση τον Αύγουστο του τρέχοντος έτους δεν μπορούσα να φανταστώ ότι τον Οκτώβριο θα τον έχανα. Η λύπη μου είναι μεγάλη και η έλλειψή του αισθητή.

Το ΔΦΝ και εγώ προσωπικά τον ευχαριστούμε για τη συνολική του προσφορά και επιθυμούμε να διαβεβαιώσουμε τη σύζυγό του και αγαπημένη φίλη μας, Μαρίνα Σπέντζα, καθώς και την οικογένειά του, ότι θα είμαστε κοντά τους για ο,τιδήποτε χρειαστούν.

Ασπασία Μάλλiou